

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 14 febr. 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

(R. A.)

Sedan statsutskottet tagit kännedom om den af Riksdagens år 1895 församlade revisorer afgifna berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse till utskottet remitterats och bland kamrarnes ledamöter i tryck utdelats, samt genomläst de protokoll, hvilka blifvit hos fullmäktige i riksgäldskontoret förda efter den 26 september 1895, med hvilken dag revisorernas protokollsgranskning slutade, till och med den 21 januari 1896, å hvilken dag fullmäktiges berättelse till innevarande Riksdag blifvit afgifven, får utskottet nu meddela yttrande med anledning af berörda, sålunda verkställda granskning.

1:o.

Angående skilnaden mellan statens utgifter för jernvägslån och statens inkomster dels af behållna trafikmedel, dels af enskilda jernvägsaktiebolags annuitetsliqvider.

Till fullföljande af de i ofvan angifna afseende af föregående Riksdagens statsutskott lemnade uppgifter får utskottet för det senast tilländagångna året 1895 meddela följande siffror:

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 4 Saml. 1 Afd. 19 Häft. (N:o 21.)

Af riksgäldskontoret utbetald ränta å de fonderade statslånen	kronor 10,455,595: 66.
Då, med anledning deraf att i denna post ingår ränta å medel, som upplånats för odlingslånefondens räkning och till fortsatt utveckling af statens telefonväsende, från nämnda belopp afdrages:	
<i>dels</i> den statskontoret påförda ränta å försträckningar till odlingslånefonden	kronor 168,227: 04.
<i>dels</i> telegrafverket påförd ränta å lyftade medel för utveckling af statens telefonväsende	„ 146,104: 17. „ 314,331: 21.
återstår en statens ränteutgift å upplåningen för jernvägar till belopp af	kronor 10,141,264: 45.
Kapitalafbetalning å de fonderade statslånen.....	„ 2,300,547: 46.
Statens hela utgift för jernvägslånen	kronor 12,441,811: 91.
Till statskontoret levererad behållning af trafikinkomster å statens jernvägar	kronor 9,000,000: —
Å lånen till enskilda jernvägar till riksgäldskontoret inbetald ränta *)	„ 1,793,009: 49.
Kapitalinbetalning å lånen till enskilda jernvägar.....	„ 457,654: 88. „ 11,250,664: 37.
Skilnad, som af andra statsmedel guldits.....	kronor 1,191,147: 54.

Härvid är dock att märka, att å vissa lån till enskilda jernvägsanläggningar för år 1895 upplupit ränta, med hvars erläggande anstånd af Riksdagen medgifvits, men hvilken räntefordran i sjelfva verket utgör ett riksgäldskontorets under året uppkomna tillgodohafvande hos enskilda jernvägar. Detta räntebelopp uppgår till 201,332 kronor 20 öre.

2:o.

Fullmäktige hafva å sid. 9—14 af sin den 21 sistlidne januari till Riksdagen afgifna berättelse (statsutskottets memorial n:o 1) meddelat, hvilka då till betalning förfallna annuitetsbelopp å de från riksgäldskontoret till kanal- och jernvägsanläggningars utförande samt till byggnader utgifna lån

*) Den debiterade ränta, som bort inflyta, utgjorde 2,095,454 kronor 28 öre.

icke vid nämnda tid kunnat af vederbörande gäldas. Enligt hvad utskottet inhemtat, har efter berättelsens afgifvande icke inträffat annan förändring i berörda hänseende, än att Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägsaktiebolag i ytterligare afräkning å 1893 års annuitet inbetalt 20,000 kronor.

Till jämförelse mellan förhållandena under senaste år vill utskottet här meddela, att riksgäldskontorets fordran för förfallna, men icke verkställda inbetalningar å utgifna lån för enskilda jernvägar, kanal- och slussanläggningar m. m. uppgingo, oberäknadt den numera med intecknade 4 procent obligationer kapitaliserade upplupna räntan, 1,707,800 kronor, å inköpta Bergslagernas jernvägsaktiebolags 5 procent obligationer af år 1874, till följande belopp, nemligen:

vid början af år 1890	..... kronor	755,500: 82.
” ” ” ” 1891	..... ”	925,259: 44.
” ” ” ” 1892	..... ”	1,141,074: 60.
” ” ” ” 1893	..... ”	1,389,751: 24.
” ” ” ” 1894	..... ”	1,749,591: 60.
” ” ” ” 1895	..... ”	1,955,930: 41.
” ” ” ” 1896	..... ”	2,320,768: 10.

3:o.

Angående Dalslands kanalaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 92—95. Förkl. sid. 316.)

Vid redogörelsen för Dalslands kanalaktiebolags ställning hafva revisorerna anmärkt, att då till reservfonden, som vid 1894 års början utgjorde..... kronor 25,558: 30 af årets vinst afsatts ..... ” 2,506: 50 samma fond vid årets slut borde hafva ökats till ..... kronor 28,064: 80, men att den i bolagets revisionsberättelse vore upptagen till allenast 27,832 kronor 5 öre, öfver anledningen till hvilken skiljaktighet revisorerna ansåge förklaring böra från bolagets styrelse inhemtas.

I afgifven sådan förklaring har styrelsen med utdrag af bolagets hufvudbok för år 1894 visat, att under året inköpts 5,000 kronor allmänna hypoteksbankens 4 $\frac{1}{2}$ procent obligationer till pris af 5,232 kronor 75 öre, utgörande skilnaden, 232 kronor 75 öre, det anmärkta beloppet.

4:o.

Angående Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägsaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 142—145. Förkl. sid. 316—317.)

Enligt revisionsberättelsen rörande detta bolag var bolagets skuld till riksgäldskontoret vid 1894 års slut bokförd på följande sätt:

Icke förfallet kapital.....	kronor	1,801,412: 44.
För året förfallet amorterings- belopp.....	„	86,484: 14. kronor 1,887,896: 58.
Återstod af räntan å statslånet för år 1893	„	100,000: —
Riksgäldskontorets räntekonto	„	75,515: 86.
	Summa kronor	2,063,412: 44.

Deremot finnes samma skuld i riksgäldskontorets räkenskaper bokförd sålunda:

Förfallet kapital	kronor	169,641: 96.
Icke förfallet kapital.....	„	1,801,412: 44. kronor 1,971,054: 40.
Ränta	„	92,358: 04.
	Summa kronor	2,063,412: 44.

För vinnande af önskvärd öfverensstämmelse mellan riksgäldskontorets och bolagets räkenskaper, hafva revisorerna ansett en rättelse härutinnan böra i bolagets räkenskaper ega rum.

Bolagets styrelse har i afgifven förklaring meddelat, att den ifrågasatta rättelsen skulle i bolagets räkenskaper för framtiden iakttagas.

5:o.

Angående Upsala—Margrethill jernvägsaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 152—157. Förkl. sid. 317.)

Med afseende å detta bolag hafva revisorerna anmärkt, att i bolagets revisionsberättelse för år 1894 bolagets skulder och tillgångar vid nämnda års början utförts med olika belopp, nemligen de förra med 8,909,594 kronor 75 öre, och de senare med 8,973,989 kronor 39 öre, beroende denna skiljaktighet derpå, att i 1894 års revisionsberättelse uti ingående balansen för

skulder icke återfunnes en i 1893 års utgående balans bland skulderna upptagen post å 64,394 kronor 64 öre, motsvarande under sistnämnda år verkställd amortering å obligations- och statslån.

Häröfver har bolagets styrelse sig förklarad och dervid anført, att i räkenskaperna för år 1893 amorteringen balanserats bland skulderna till år 1894 såsom vinst under 1893 och först afförts i 1894 års räkenskaper, men att, då jernvägens revisorer, på grund af att amorteringen verkligen skett under år 1893, velat förtydliga uppställningen af tablån för året, denna summa, 64,394 kronor 64 öre, med flit uteslutits ur revisionsberättelsen, såsom icke hörande till 1894 års utgifter.

6:o.

Angående Siljans jernvägsaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 190—195. Förkl. sid. 318.)

Vid redogörelsen för detta bolags ställning omförmåla revisorerna, att i bolagets revisionsberättelse summan af 1894 års utgifter utförts med 42,726 kronor 35 öre, men att en sammanräkning af de särskilda posterna visade 42,726 kronor 15 öre. Någon felräkning eller misskrifning syntes sålunda hafva egt rum, hvilket anmärktes till rättelse.

I afgifven förklaring har bolagets styrelse upplyst, att den anmärkta felaktigheten berodde på en misskrifning af bolagets revisorer, som utfört tredje debetsposten i vinst- och förlust-konto med 635 kronor 38 öre i stället för, som det bort vara, 635 kronor 58 öre, i följd hvaraf, då alla öfriga utföringar voro rätt skrifna, summorna jemväl vore rigtiga.

7:o.

Angående Hvetlanda—Säfsjö jernvägsaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 200—207. Förkl. sid. 318—319.)

Rörande detta bolag hafva revisorerna anført, att summan af bolagets skulder, efter bolagets revisionsberättelse, utförts med enahanda belopp som summan af tillgångarne, eller 690,499 kronor 21 öre. En sammanräkning af de särskilda skuldposterna visade emellertid en summa af 690,201 kronor 71 öre; och syntes sålunda ett räkne- eller skriffer å 297 kronor 50 öre hafva egt rum, hvilket till rättelse anmärktes.

Bolagets styrelse har, med öfverlemnande af den tryckta revisionsberättelsen, som gäffe vid handen, att något sådant fel icke förefunnes, uttalat

den förmodan, att vid berättelsens utskrifning till statens ombud en post "Utdelningskonto 297 kronor 50 öre" blifvit uteglömd, hvilket vid anställd undersökning äfven visat sig vara förhållandet.

8:o.

Angående Hernösand—Sollefteå jernvägsaktiebolag.

(Rev. ber. sid. 262—265. Förkl. sid. 319—320.)

Då i revisionsberättelsen icke förekomme någon öfverskådlig redogörelse för vare sig inkomster och utgifter under året eller bolagets ställning vid årets slut, hafva revisorerna framhållit önskvärdheten deraf, att detta bolag, i likhet med öfriga med statslån understödda enskilda jernvägsaktiebolag, i kommande revisionsberättelser måtte meddela sammandragna redogörelser för såväl inkomster och utgifter under revisionsåret som skulder och tillgångar vid årets slut.

Revisorerna hafva vidare omförmålt, att ehuru, såsom ofvan anmärktes, den afgifna revisionsberättelsen icke innehölle nöjaktig redogörelse för bolagets ställning, af de meddelade uppgifterna dock syntes framgå, att jernvägens anläggningskostnad i ganska väsentlig mån öfverstigit det i det upprättade och af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskade kostnadsförslaget i sådant afseende beräknade beloppet 4,700,000 kronor.

Den från bolagets styrelse den 30 december sistlidna år inkomna förklaring med anledning af berörda uttalanden är af följande innehåll:

"Beträffande statsrevisorernes första anmärkning, att i sist afgifna revisionsberättelsen icke förekommer någon öfverskådlig redogörelse för vare sig inkomster och utgifter under året eller bolagets ställning vid årets slut, samt deras i sammanhang dermed gjorda erinran om önskvärdheten deraf, att bolaget, i likhet med öfriga med statslån understödda enskilda jernvägsaktiebolag, i kommande revisionsberättelser måtte meddela sammandragna redogörelser för såväl inkomster och utgifter under revisionsåret som skulder och tillgångar vid årets slut, får styrelsen meddela, att styrelsen vid sammanträde den 21 i denna månad beslutat att ej mindre lemna såväl årets revisorer som härnäst sammanträdande bolagsstämma del af denna anmärkning, än äfven anmoda dem af årets revisorer, som blifvit af bolaget utsedde att vid revisionsberättelsens afgifvande tillse, det statsrevisorernes hemställan blefve behörigen iakttagen."

"Hvad härefter vidkommer statsrevisorernes anmärkning, att af de i revisionsberättelsen meddelade uppgifter synes framgå, att jernvägens anläggningskostnad i ganska väsentlig mån öfverstigit det i det upprättade och af

väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskade kostnadsförslaget i sådant afseende beräknade belopp, får styrelsen vitsorda, att anläggningskostnaden högst betydligt öfverskridit detta förslag; men som banan först den 29 januari innevarande år förklarats slutligen afsynad och godkänd, samt sluträkning med byggnadsentreprenörerna till följd deraf icke kunnat upprättas förrän under detta år, har någon möjlighet icke förefunnits att i revisionsberättelserna för föregående år lemna någon exakt uppgift å det belopp, hvarmed kostnadsförslaget blifvit öfverskridet.“

9:o.

Granskningen af fullmäktiges gemensamt med fullmäktige i riksbanken vidtagna åtgärder för utförande af det fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus har öfverlemnats till behandling af sammansatt stats- och bankoutskott.

10:o.

Hvad revisorerna i sin berättelse om granskning af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning i ett eller annat hänseende anført och i öfrigt vid läsningen af fullmäktiges protokoll förekommit, har utskottet funnit ej böra föranleda någon utskottets anmälan eller hemställan.

11:o.

Angående ansvarsfrihet för riksgäldskontorets styrelse.

Då utskottet vid den nu verkställda granskningen af riksgäldskontorets styrelse och förvaltning funnit fullmäktige i nämnda kontor hafva med nit och omsorg uppfyllt sitt viktiga och ansvarsfulla kall, tillstyrker utskottet,

att fullmäktige må tillerkännas full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i deras protokoll från den 17 januari 1895 till och med den 21 januari 1896.

Stockholm den 14 februari 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.